

MOKLASZ-pódium 2009. október 5.

Kolláth György:

**Kulcsmondatok a piaci értékről
szóló AB-indítvány kapcsán**

www.kollath.com
/az előadás már e honlapon!/
© Kolláth György 2009

Elvárás: spekulatív bázisú többlet

Tisztelt Kollégák és Érdeklődők!

Ebben a körben első ízben találkozunk. A VOSZ-szal már több éve együttműködöm. 3 éve az **elvárt adóalap és kétszeres járulék-alap** AB-indítványát nyújtottuk be. Az elvárt adó közjogi felülvizsgálatát megnyertük, a dupla járulék-alapról nincs alkotmánybírószági döntés. /Ha az utóbbi is megszületett volna, talán ma nincs miről beszélnem./ **Hibás filozófiája mindkettőnek azonos:** a törvény megszab egy spekulatív, (közép)arányosnak vélt, többlet közteher-elvárást. Nem a % nő, hanem a számítás bázisa torzul, így a rendszer borul. Logikája: több pénz kell az állami, illetve a tébébüdzsébe, finnyáskodni nincs idő, szorítani kell az adóeltitkolókon. A cél, netán a krízis szentesíti az eszközt. Ez év nyarán, jövő januári hatályba lépéssel új, fiktív bázisú közteher-törvény született. **Fedőneve: járulék-bázis=a tevékenység piaci értéke.**

Prokrusztész ágya

Nem csak a *munkaviszonyban is álló társas vállalkozók* gondja-baja ez. A budapesti ügyvédi kamara hírlevele jelzi: *minden sürgetés ellenére a pénzügyi kormányzat még mindig bizonytalanságban tartja az ügyvédséget, az Szja. törvény 25. §-a (a **tevékenységre jellemző kereset figyelembe vételével történő adóalap-megállapítás**) kapcsán....Ez...szükségessé teszi az adóstruktúrák áttekintését, mivel e szabályok jelentős reáljövedelem-csökkenéshez vezetnek.*

Ami ott több ezer ügyvédre nonszensz egységes mérce: a **„tevékenységre jellemző kereset”**, az a VOSZ társas vállalkozásai és vállalkozóinál a **„tevékenység piaci értéke”**. Mindkettő: **Prokrusztész ágya**. A barbár időkben ez az ágy etalon volt. Aki rövidebb volt nála, azt kinyújtották, aki hosszabb, azt bárdal az ágy méretére szabták.

Prokrusztész ágya 2.

Csekély alkotmányjogi öröm, hogy nem diszkrimináltak. Egyenlőség volt: szabadság és testvériség nélkül a mondabeli időkben. Lássuk, mennyit mentünk előre azóta!

A „tevékenység piaci értéke” tárgyában született törvényt lehetőleg sürgősséggel és visszamenőlegesen kérjük megsemmisíteni. *Indítványunk nem nyilvános*. Közismert ugyanerről Dávid Ferenc főtitkár hírlevele. Kulcs-mondata a címe: ***Elvárt járulék helyett jogbiztonságot várunk.***

5 klasszikus elv, érték

Mind a VOSZ-nak, mind az értő felelős törvényhozásnak volnának (köz)jogi sarokpontjai. Főleg ez az **5 dolog**: elvárható gazdasági alkotmányosság, befektető-barát klíma, érték-szemléletű, kiszámítható, biztonságos jogállamiság. Továbbá, a kollektív szankcionálás és a bizonyítási teher megfordításának elvetése, elvi akadály. Végül: nem fair ügyfélbarát hatósági jogalkalmazásról beszélni, hogyha közben a törvény-alkotás ennek pont az ellenkezőjét intézményesíti.

Mindezek terén *kevésbé lett tisztább* a jogélet. Az AB határozatai nyomán **két közjogi elv, s mérce** látható:

Alkotmányos közteher mérce

a) az elvárt jövedelem adóztatása **megdönthetetlen vélelem** alapján, azaz ellenbizonyítás nélkül **alkotmánysértő**, ezért pl. a mostani törvényben egy kockázatos **ellenbizonyítás** már megjelenik,

b) a közteher-viselésre immár van egy **4 elemből álló alkotmányossági mérce**, melyet súlya és tartós érvénye miatt érdemes idézni:

- az adó (közteher) alanyi kötelezettek jövedelmi és vagyoni viszonyainak való megfelelése;
- az adó és az alanyi kötelezettek adófizetési kötelezettség alá vont jövedelme, illetve vagyona között fennálló közvetlen kapcsolat;
- az alanyi kötelezettek által ténylegesen megszerzett jövedelem, illetve vagyon adóztatása;
- az adó alanyi kötelezettek teherviselő képességével való arányossága.

Megjegyzés: **ha nincs direkt megfelelés és arányosság a tényleges jövedelmi-vagyoni viszonyokkal, akkor a közteher-törvény nem alkotmányos.**

Ezek közismert tételek. A „piaci érték” törvényben **nem található meg.**

5 klasszikus elv, érték

a) az elvárt jövedelem adóztatása **megdönthetetlen vélelem** alapján, azaz ellenbizonyítás nélkül **alkotmánysértő**, ezért pl. a mostani törvényben egy kockázatos **ellenbizonyítás** már megjelenik,

b) a közteher-viselésre immár van egy **4 elemből álló alkotmányossági mérce**, melyet súlya és tartós érvénye miatt érdemes idézni:

- az adó (közteher) alanyi kötelezettek jövedelmi és vagyoni viszonyainak való megfelelése;
- az adó és az alanyi kötelezettek adófizetési kötelezettség alá vont jövedelme, illetve vagyona között fennálló közvetlen kapcsolat;
- az alanyi kötelezettek által ténylegesen megszerzett jövedelem, illetve vagyon adóztatása;
- az adó alanyi kötelezettek teherviselő képességével való arányossága.

Megjegyzés: **ha nincs direkt megfelelés és arányosság a tényleges jövedelmi-vagyoni viszonyokkal, akkor a közteher-törvény nem alkotmányos.**

Ezek közismert tételek. A „piaci érték” törvényben **nem található meg.**

Határozatlan jogfogalom

Nem csak emiatt vitatjuk a tevékenység piaci (m)értékét, mint járulék alapot. Elvi baki a próbálkozás jogállami-piacgazdasági abszurditása.

1)Az alkotmányosság és a demokratikus jogállamiság közé szokás egyenlőségjelet tenni. Ha az utóbbi hiányzik, sérül az előbbi is. *Esetünkben a törvény a „tevékenység piaci értékét” határozatlan jogfogalomként kezeli. Ez, mint értelmezhetetlen és végrehajthatatlan norma, sérti a jogbiztonságból fakadó normavilágosság követelményét.* Az AB érvei: *a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak* legyenek a norma címzettjei számára. *A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.”*

Határozatlan jogfogalom 2.

Még ha el is fogadnánk alapként a piaci értéket, akkor sem tudható, hogy mi és mennyi ez! Viszont, **amennyiben utólag, törvényi felhatalmazás nélkül születik konkretizáló tartalmú (informális) jogforrás, úgy az további alkotmányértést vet fel.** Az AB szerint a jogalkotás garanciális szabályainak mellőzésével hozott minisztériumi és egyéb központi állami szervektől származó, ***jogi iránymutatást tartalmazó leiratok, körlevelek, útmutatók, iránymutatások, állásfoglalások és egyéb informális jogértelmezések kiadása és az ezekkel való irányítás gyakorlata alkotmányellenes.***”

Vállalkozói autonómia

2) Kiállunk a vállalkozás alkotmányos alapjoga, s a piacgazdaságban meghatározó magántulajdon cselekvési szabadsága, autonómiája mellett is. Paternalista gazdasági és jogrendszerben tudhatja jobban az állam, mint a tulajdonos, hogy mi jó és rossz a vállalkozónak, ő mit és hogyan érvényesítsen. A **törvény szükségtelen és aránytalan beavatkozás** az érték-termelő magántulajdonos döntési autonómiájába. Egy korrekt piacgazdaságban a vállalkozó döntési szabadságába tartozzék: a **cégben keletkező jövedelmet osztalékként avagy munkabéreként veszi ki**. Akié a döntés, azé a felelősség: ezt önkényesen, törvénnyel megbontani értelmetlen és káros. A közteher %-os mértéke szinte sosem alkotmányossági kérdés. Ha megszorítás kell, lásd áfa-emelés, a metódus adott. De a szisztémát a közhatalom kénye-kedve szerint átírni kríziskor sem helyénvaló.

Válaszút

Válaszúthoz értünk, talán már túl is vagyunk a vörös vonalon. Objektív felelősséggel, az alárendelt félre testált bizonyítási teherrel, rendszer-idegen átlagolással ideig-óraig, taktikailag lehet operálni, plusz-pénzt és kiutat keresni. Ám ennek a stratégiai eredménye: kényelmes, döjfős, inaktív államhatalom és vele szemben remegő, ideges, trükköző és morális mentséget lelő ügyfél. Megéri??!

Hidegvíz, meleg víz

Néha a közgazdasági, a jogi logika, s a józan paraszti ész egybeesik. Nemcsak alkotmányosan és financiálisan kifogásolható a „**piaci érték**”, avagy a „**tevékenységre jellemző kereset**”, mint bázis, hanem a tiszta ész kritikájaként is. Ismét ügyvédi példa ad szemléltetést. Az összlétszámunk tízezer fő, az eltartó-képesség ennek a negyede-ötöde. Van talán ezer fő prókátor-oligarcha, van 4-5 ezer fős középosztály, és sajnos van pár-ezer, a minimálbér környékén tengődő kolléga is. Van mindennek jelleghasonló, alsó széle közepe? Nincsen! A **jellemző, piaci (m)érték csakis múltbeli, bizonytalan tételek átlag-értéke** volna. Az átlag csalóka: mint amikor az ember egyik lába 100 fokos forró, a másik 0 fokos jéghideg vízben van. **Átlagosan** jól van, de ténylegesen!? Orvosilag ugyanez: 10 napig tart a hasmenés, majd 10 napig a szorulás. **Átlagban** remek az emésztés! Belenyugodjunk? Nem mehet szembe egyetlen törvény sem a józan ésszel. Az írott törvény akkor igazán erős, ha íratlan törvénnyé is válik.

Válság, normavilágosság

Az AB negatív jogalkotó, elvi precedens-bíróság. Döntéseit felülírni alkotmány-módosítással avagy saját jogfejlesztő, új határozatával lehet. Néha a jogilag biztonságos következetesség, az autonómiát és az alapjogot megillető jogvédelem elvész a testület munkájában is. Mindenütt nagyobb jogbiztonságra, normavilágosságra volna szükség. Egyelőre nem lehet megtippelni a testület várható döntését, s annak időszerűségét sem.

3 éve, a VOSZ-nál a jósnő esetével tréfálkoztam. Idegesen hallgatja az ifjú bombázó a jósnő látomását: meg fog halni az ura! Válasz: azt én is tudom, azt mondja meg, mennyit kapok érte?!

2010-ben a hibás új törvény megszorító filozófiájának indítékával, a válsággal lehet derűsen takarózni. Ami nem vicc: féltő, hogy a járulék-alap négy-ötszörös felemelése bukásra ítélt menedzser-vállalkozókat. A pesti humor a válságra is kitalált egy történetet. Egy kisvállalkozó férfi neje meglepetést szerez a férjének, ezért váratlanul beállít annak munkahelyére. Benyit az irodába, s látja, hogy a férfi ölében félreérthetetlen helyzetben ott ül a titkárnője. Emberünk, hogy mentse a menthetőt, diktálni kezd: ...végül, a T. adóhatóságnak, hadd jelezzem, hogy válság ide vagy oda, nem tudom ezt az irodát egy székkal működtetni.

Reméljük, hogy ennél azért jobban járunk. Még van remény arra, hogy egy átlag-mentes saláta-ízű jogi korrekció szülessék.